

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електр. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/45-15>.

2. Галабурда Н.А. Особливості змісту поняття представництва у цивільному праві України / Н.А. Галабурда // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. – 2012. – Вип. 3. – С. 21-27.

3. Світлична Г.О. Законне представництво у цивільному судочинстві / Г.О. Світлична // Вісник Верховн. Суду України. – 2013. – № 10. – С. 34-41.

4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/page>.

5. Іванчулинець Д.В. Обов'язкове та факультативне законне представництво в цивільному процесі / Д.В. Іванчулинець // Судова апеляція. – 2015. – № 1. – С. 77-83.

Міщенко А.В.

студентка Дніпропетровського ДУВС

наук. кер. – к.ю.н., доц. **Свистун Л.Я.**

доц. каф. цивільно-правових дисциплін

ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРУ ЗБЕРІГАННЯ

Регулювання відносин у сфері фактичних послуг зі зберігання регулюється Главою 66 Цивільного кодексу України. ЦК України містить цілу низку правил щодо зберігання на товарному складі та стосовно спеціальних видів зберігання речей – у ломбарді, у камерах організацій підприємств транспорту, у гардеробі організацій, у готелі тощо.

Загальні положення про зберігання – це правила, що містяться у ст. 936-955 ЦК і застосовуються згідно зі ст. 955 ЦК до спеціальних видів зберігання, якщо інше не встановлено положеннями ЦК України про окремі види зберігання або законом.[1]

У доктрині цивільного права усталеною є точка зору, що об'єктом договору зберігання може бути лише річ, тобто певний об'єкт матеріального світу. Це виключає з кола об'єктів цього договору всі інші об'єкти цивільних прав, включаючи нематеріальні блага та майнові права. Головна ознака об'єкту зазначеного договору полягає у можливості бути переданим зберігачеві [2, с. 254].

Стаття 936 ЦК України закріплює законодавче визначення договору зберігання. Аналіз цієї статті дає підстави для наступних висновків. По-перше, згідно з ЦК договір зберігання може бути не тільки загальноцивільним, а й підприємницьким, якщо зберігачем за ним є особа, що здійснює зберігання на засадах підприємницької діяльності. Такий зберігач іменується у ст. 936 ЦК України професійним зберігачем. Якщо зберігання здійснюється професійним зберігачем на складах (у камерах, приміщеннях) зага-

льного користування, договір зберігання є публічним договором, тобто договором, в якому зберігач взяв на себе обов'язок надати послугу зі зберігання речей кожному з тих, хто звертається до нього. Зберігач за таким договором не тільки не має права відмовитися від укладення договору за наявності у нього можливості щодо надання такої послуги, а й не має права надавати переваги одному контрагентові перед іншим. Умови такого договору за загальним правилом мають бути однаковими для усіх поклажодавців [3].

По-друге, договір зберігання за загальним правилом є реальним. Він вважається укладеним з моменту передачі поклажодавцем речі до зберігача для тимчасового її зберігання. Але відповідно до ч. 2 ст. 936 ЦК України договором зберігання, в якому зберігачем виступає професійний зберігач, може бути встановлений його обов'язок зберігати річ, яка буде передана йому в майбутньому. Отже, договори зберігання, у яких зберігачем виступає особа, яка здійснює зберігання на засадах підприємницької діяльності, можуть бути й консенсуальними. [4, с. 181].

Стаття 937 ЦК України містить наступні правила щодо форми договору зберігання. У випадках укладення консенсуального договору зберігання ЦК України передбачає обов'язкову письмову форму, незалежно від складу учасників цього договору і вартості речі, що передається на зберігання. При укладенні реального договору зберігання проста письмова форма визнається необхідною лише у випадках, передбачених ст. 208 ЦК. [5, с. 633].

Предметом зберігання можуть бути лише рухомі речі (товари, автотранспортні засоби, цінні папери, дорогоцінні метали та каміння, інші коштовності, документи). Нерухомі речі можуть бути предметом не зберігання, а охорони. Договір охорони, метою якого є забезпечення охоронцем недоторканності особи чи майна, які охороняються, передбачений ст. 978 ЦК України. Серед рухомих речей, які виступають предметом зберігання, переважне місце належить речам, визначеним індивідуальними ознаками, але ЦК у ст. 941 передбачає зберігання речей, визначених родовими ознаками.

Договір зберігання відповідно до ст. 938 ЦК України може укладатися або на певний строк, встановлений у договорі, або на невизначений строк. Залежно від цього вирішується питання про те, протягом якого часу зберігач зобов'язаний зберігати річ за договором. Якщо договір зберігання було укладено на певний строк, зберігач зобов'язаний зберігати річ протягом строку, встановленого в договорі. Якщо ж строк зберігання у договорі не був встановлений і не може бути визначений, виходячи з його умов, зберігач зобов'язаний зберігати річ до пред'явлення поклажодавцем вимоги про її повернення [6, с. 11].

За загальним правилом, закріпленим у ст. 943 ЦК України, зберігач повинен виконувати свої обов'язки за договором особисто. Йому надано право передати річ на зберігання іншій особі лише у разі, якщо він вимушений це зробити в інтересах поклажодавця і не має можливості отримати його згоду.

ЦК України виходить з того, що договір зберігання може бути оплатним

і безоплатним [7, с. 63].

Згідно зі ст. 944 ЦК України зберігач не має права без згоди поклажодавця користуватися річчю, переданою йому для зберігання, а так само передавати її у користування іншій особі. У тих випадках, коли поклажодавець надає зберігачеві право користування річчю, переданою йому за договором зберігання, до правовідносин, що виникають між ними у цій частині, застосовуються відповідні правила, встановлені щодо договору позички [8, с. 60].

Нарешті, до загальних положень про зберігання належить і правило, вміщене у ст. 954 ЦК України, присвячене зберіганням на підставі закону. Зберігання речей на підставі не договору, а закону передбачено, наприклад, при знахідці, при неприйнятті товару продавцем. Згідно з правилом, закріпленим у ст. 954, положення гл. 66 ЦК України застосовуються до зберігання, яке здійснюється на підставі закону, якщо ним не встановлено інше.

Відповідно до вище викладеного можна дійти таких висновків: по-перше, згідно з ЦК України договір зберігання може бути не тільки загальноцивільним, а й підприємницьким, якщо зберігачем за ним є особа, що здійснює зберігання на засадах підприємницької діяльності. Такий зберігач іменується у ст. 936 ЦК України професійним зберігачем. Якщо зберігання здійснюється професійним зберігачем на складах (у камерах, приміщеннях) загального користування, договір зберігання є публічним договором, тобто договором, в якому зберігач взяв на себе обов'язок надати послугу зі зберігання речей кожному з тих, хто звертається до нього.

По-друге, договір зберігання за загальним правилом є реальним. Він вважається укладеним з моменту передачі поклажодавцем речі до зберігача для тимчасового її зберігання. Але відповідно до ч. 2 ст. 936 ЦК України договором зберігання, в якому зберігачем виступає професійний зберігач, може бути встановлений його обов'язок зберігати річ, яка буде передана йому в майбутньому. Отже, договори зберігання, у яких зберігачем виступає особа, яка здійснює зберігання на засадах підприємницької діяльності, можуть бути й консенсуальними. Предметом зберігання можуть бути лише рухомі речі (товари, автотранспортні засоби, цінні папери, дорогоцінні метали та каміння, інші коштовності, документи). Договір зберігання відповідно до ст. 938 ЦК України може укладатися або на певний строк, встановлений у договорі, або на невизначений строк.

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>.

2. Донець А.Г. До питання можливості нерухомого майна бути об'єктом договору зберігання // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Юридические науки». – 2008. – Том 21. – № 2. – С. 254-257.

3. Підприємницьке право : підручник для вищих навч. закладів : в 2 кн. [кн. 1] / за ред. О.В. Старцева. – 3-е вид., перероб. і доп. – К. : Істина, 2013.

4. Паракуда Є. Господарський договір складського зберігання / Є. Паракуда // Вісник господарського судочинства. – 2015. – № 1. – С. 181-194.

5. Цивільне право України : підручник. Книга перша / за ред. О.В. Дзери та Н.С. Кузнецової. – К., 2012.
6. Толстой В.С. Исполнение обязательств. – М. : Юрид. лит., 1973. – 208 с.
7. Новікова В.В. Договір зберігання з точки зору оплатності й безоплатності // Проблеми законності. – 2010. – № 107. – С. 63-69.
8. Новікова В.В. Деякі питання оплатності й безоплатності, що виникають у договорах про надання послуг // Проблеми законності. – 2009. – № 101. – С. 60-65.
9. Шулятицький С.І. Правова характеристика притриманий як способу забезпечення виконання зобов'язань // Науково-інформаційний вісник. – 2009. – № 2. – С. 24-29.
10. Сарбаш С.В. Право удержання как способ обеспечения исполнения обязательств / С.В. Сарбаш. – 2-е изд., испр. – М. : Статут, 2003. – 251 с.
11. Яворська О. Європейський досвід укладення договору зберігання на товарному складі / О. Яворська, А. Демчук // Історико-правовий часопис. – 2014. – № 1. – С. 74-80.

Приходько А.Є.
студентка Дніпропетровського ДУВС

наук. кер. – **Аксютіна А.В.**
викл. каф. цивільно-правових дисциплін

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ СВОБОДИ ДОГОВОРУ

В основу договірного права будь-якої країни закладено принципи договірного права – перевірені практикою ідеї, відповідно до яких регулюються договірні відносини. Одним із основоположних принципів договірного права є принцип свободи договору, закріплений у Цивільному кодексі України.

Принцип свободи договору є класичним принципом цивільного права, відомим ще з часів давньоримського приватного права. Закріплення його в ЦК України є свідченням подальшої лібералізації і демократизації правової системи України, відходу від тотального «опублікування» всіх суспільних відносин, визнання пріоритету приватноправового інтересу над публічно-правовим. При цьому зміст названого принципу, визначений у ст. 627 нового ЦК України, є значно звуженим порівняно з тим, як він традиційно визначається в науці цивільного права і яким він є фактично, якщо взяти до уваги всю сукупність норм приватного права України [4].

Свободу договору як принцип цивільного законодавства закріплено у ст. 3 ЦК серед інших принципів цивільного законодавства, однак при цьому сутність цього принципу не розкрито. Подальше закріплення свободи договору знайшло своє відображення в ст. 627 ЦК. Зокрема, частиною 1 цієї статті встановлено, що відповідно до ст. 6 Кодексу сторони є вільними в укладенні договору, виборі контрагента та визначенні умов договору з урахуванням вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, звичаїв ді-